

MELLÉKLETEK

Mezőlak.

1.	Bibliográfia és források.	70-71. old.
2.	Összefoglaló táblázatok.	72-73. old.
3.	Térképek.	74-76. old.

Irodalom (Válogatás).

Mezőlak.

- * A veszprémi egyházmegye papságának névtára. Veszprém, 1975. 263
- * BÉL Mátyás: Veszprém vármegye leírása. Veszprém, 1989. 13, 58, 59, 121, 130.
- * BÖKÖNYI Sándor: Zur Naturgeschichte des Ures in Ungarn. Acta Arch. Hung. 1962. 179, 208.
- * CZIRÁKI Lajos: Írások és képek (ISTENES–ISCSEREKOV András). Győr, 1996.
- * CSABA Imre: Támadás menetből. (Nagy Pál). Veszprém, 1969.
- * CSÁNKI Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában. Budapest, 1897. 242, 255.
- * DOKA Klára: Egyházlátogatási jegyzőkönyvek. 4. Veszprém megye. Budapest, 1997. 130, 150.
- * Emlékhelyek Veszprém megyében. (Főszerk.: BÁNDI László). Veszprém, 1996. 168-175-176.
- * FEJES Imre: Veszprém megye közigazgatási beosztása és tanácsi vezetői 1945-1981. Veszprém, 1982. 182-183.
- * GALLUS Sándor: Próbaásatás a Szélmező-major melletti tőzegtelep rézkori hulladékregéjében. (Mezőlak). Archeológiai Értesítő, 1942. 47-53.
- * GENTHON István. Magyarország művészeti emlékei. I. Dunántúl. Budapest, 1959. 196.
- * HEITLER László: ISTENES–ISCSEREKOV András. Művészet, 1967. okt. 17.
- * ILA-KOVACSICS: Veszprém megye helytörténeti lexikona. Budapest, 1964. 102, 208, 265-267.
- * KALICZ Nándor: Die Frühbronzezeit in Nordestungarn. Arch. Hung. XLV. 1968. 80. 202.
- * KOPPÁNY Tibor: Egyházas helyek a középkori Veszprém megyében. Veszprém, 1967. 135.
- * Magyarország régészeti topográfiája 4. Veszprém megye régészeti topográfiája (A pápai és zirci járás). Szerk.: Torma István. Budapest, 1972. 158-161.
- * NEMESBÜKI András: Községeink története A-tól Z-ig. Veszprém, 1986. 165-166.
- * Ny. NAGY István: Pesty Frigyes kéziratos helységnévtára. Történelmi Veszprém vármegye. Pápa, 2000. 126-127.
- * PÁKAY Zsigmond: Veszprém megye története a török hódoltság korában a rovásadó összeírásai alapján. 1942. 118-119.
- * PFEIFFER János: A veszprémi egyházmegye legrégebbi egyházlátogatásai. (1554-1760). Veszprém, 1947. 122-123.
- * PFFEIFER János: A Veszprém egyházmegye történeti névtára (1630-1950). München 1987. 43, 367, 468, 492, 642.
- * Veszprém megye kézikönyve. (Szerk.: HAMAR Imre). Veszprém, 1998. 340-342.
- * Veszprém megye mezőgazdasági termelőszövetkezetei 1948-1983. Veszprém, 1985.
- * Veszprém megye műemlékjegyzéke. Budapest, 1990. Kiadja az Országos Műemléki Felügyelőség (ma: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal).

- * Veszprém megyei életrajzi lexikon. (Főszerk.: VARGA Béla). Veszprém, 1998.
- * Veszprém megye földrajzi nevei. (Szerk: BALOGH Lajos és ÖRDÖG Ferenc). II. Pápai járás. Budapest, 1987. 121-124.
- * VÁLYI András: Magyar országnak leírása. Buda, 1799. II. köt. 604.
- * VOIT Pál: Adatok a magyarországi barokk ismeretéhez. In: Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének hatvanadik fordulójára. Budapest, 1942. 131.

Rövidítések:

HO.	Hazai Okmánytár. Kiadják: Nagy Imre, Paur István, Ráth Károly és Véghelyi Gyula. Budapest, 1879.
OL. Dl.	Országos Levéltár
PHM.	Pápai Helytörténeti Múzeum
VBM.	Veszprémi Bakony Múzeum

Mezőlak. Összefoglaló táblázat. Nyilvántartásba vett értékek.

A jelölt objektumok:

M * Országos védelem alatt állnak

H * Helyi: védelem alatt állnak (illetve javaslatok)

	Megnevezése	Címe	Kategória	Datálása	Állapota	Kód	Hrsz.
A. MŰEMLÉKEK							
1.	Református templom	Kossuth u.	Egyházi	15-19. sz.	jó	5078	5. M
B. NYILVÁNTARTÁSBAN VETT OBJEKTUMOK							
	Megnevezése	Címe	Tulajdon	Datálása	Állapota	Helyi (Országos) védelemre javasolt M - H	Hrsz.
ÉPÜLETEK							
2.	Római kat. templom	Kossuth Lajos utca			jó		H
3.	Evangélikus harangláb	Petőfi Sándor utca			rossz		H
4.	Esterházy-Szold kastély	Petőfi Sándor utca			közepes		H
5.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 15. szám.					H 198.
6.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 33. szám					H 189.
7.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 44. szám.					H 242.
8.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 54. szám.					255.
9.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 58. szám.					259.
10.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 69. szám.					167.
11.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 86. szám.					H 375.
12.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 88. szám.					H 377.
13.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 90. szám.					H 378.
14.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 91. szám.					148.
15.	Lakóház	Kossuth Lajos utca 105. szám.					140.
16.	Lakóház	Petőfi Sándor utca 38. szám.					H 7/3.
17.	Lakóház	Petőfi Sándor utca 40. szám.					7/3.
18.	Lakóház	Petőfi Sándor utca 68. szám.					22/3.
2. SÍREMLÉKEK. Községi temető.							

3. KÖZTÉRI ALKOTÁSOK. Egyházi és világi.

19.	Köztéri emlék.	Templomkereszt	R.k. templom	1840.		H
20.	Köztéri emlék.	I-II. világháborús emlékmű	Főtér	1990.		
21.	Köztéri emlék.	Emléktábla	Istenes-Iscserenkó András			
22.	Köztéri emlék.	Emlékmű	Nagy Pál	1969		

4. RÉGÉSZETI LELETEK.

48.	Régészeti lelőhely.	REFORMÁTUS TEMPLOM:	1/1, 1/2 ÚT.
49.	Régészeti lelőhely.	SZÉLMEZŐ BOKROS:	059/3, 059/4 ÚT, 059/11.
50.	Régészeti lelőhely.	SZÉLMEZŐ TÓZEGTELEP:	056/2.
51.	Régészeti lelőhely.	SZÉLMEZŐ MAJOR:	056/2.
52.	Régészeti lelőhely.	SZENTPÉTERI DOMB I.:	014/11-014/21.
53.	Régészeti lelőhely.	SZENTPÉTERI DOMB II.:	0139/8.
54.	Régészeti lelőhely.	SZENTPÉTERI DOMB III.:	0139/8, 0143/1 ÚT, 0142/3.
55.	Régészeti lelőhely.	KISERDŐ:	0139/2, 0139/3, 0139/4.
56.	Régészeti lelőhely.	SZENTPÉTERI DOMB IV.:	0142/3.
57.	Régészeti lelőhely.	MACSKABEREK:	0142/3.
58.	Régészeti lelőhely.	TÉGLAVETŐI-DÜLŐ:	0142/3, 0161/1.
59.	Régészeti lelőhely.	ASSZONYFA I.:	0142/18.
60.	Régészeti lelőhely.	ASSZONYFA II.:	0237/3, 0237/4.
61.	Régészeti lelőhely.	AGYAGGYŐR:	0296/2.
62.	Régészeti lelőhely.	ERRE JÁRÓ DÜLŐ:	0261/57, 0261/58, 0261/59, 0261/60, 0261/71.

4. TERMÉSZETI ÉRTÉK.

69.	Természeti érték	Vadgesztenyék a vasútállomás területén	
70.	Természeti érték	Forrás a vasútállomás területén	
71.	Természeti érték	Idős hársak a templom környezetében	
72.	Természeti érték	Idős nehézszagú borókák a temetőben	

Mezőlak.

Történetszerkezeti leírás.

Örökségvédelem.

1. Régészet:

* Mezőlak község régészeti öröksége tizenöt lelőhelyet számlál. Ezek a lelőhelyek egy kivételével a település külterületén találhatók.

* A legjelentősebb régészeti lelőhelyei közé tartozik a református templom környezete, amelyről tudni lehet, hogy már a középkorban ezen a helyen az 14. század második felében a Boldogságos Szűz tiszteletére emelt templom állott. A köréje telepedett falut legkorábban, 1286-ban említik, s a kutatás azt is kiderítette, hogy huzamosabb ideig története során nem néptelenedett el. A „Szelmező-tőzegtelep” és a „Szentpéteri domb” nevű helyeken nagyobb méretű őskori telepek maradványai ismertek. Ez utóbbi helyen az 1660 körül elnéptelenedett Asszonyfa nevű középkori település nyomaira is rátaláltak. A többi régészeti lelőhelyek, amelyek külterületen találhatók, s úgy térben, mint időben igen változatos képet nyújtanak, közülük több olyan, mely igen figyelemreméltó régészeti leletanyaggal rendelkezik.

2. Faluszerkezet, falukép.

* A koraközépkori eredetű Mezőlak a 17-18. század közepe táján települt újra mai régi-új helyére, a református templom környékébe.

* A település máig megőrizte nyugodt, falusias jellegét. Utcaképe a mai dunántúli falusi utcaképnek megfelelő, túlnyomórészt az utcafrontra épített, földszintes családi házakból áll össze.

* Többutcás település, mely a 18. század derekán már 2 utcából állt, a jelenlegi úthálózata a 20. század elejétől kezdődően épült ki. Története során központi tere, a két templom környezetében alakult ki, ahol néhány intézmény kereskedelmi-, és adminisztratív központ is található. Nagyobb méretű temetője a település szélén van. Területe rendezett, tiszta. Újabb keletű sírjelei jellegteleneek. Köztéri alkotásai közül az 1840-ben emelt templomkereszt a figyelemreméltó, többi emléke újabb keletű.

* A településkép egyszintes beépítést, s ez által egységes, rendezett képet mutat, ahol az utcavonalas, előkertes és fűrészfogas beépítésű lakóházakkal is találkozunk. A foghíjtelkek igen ritkák. A telkeknél jellemző a szalagtelkes elrendezés, ahol az

egymás mellett fekvő keskeny, hosszú belső telkei hosszanti oldalukkal érintkeznek, így alkotnak többszöri sorozatot.

* Mezőlak legmarkánsabb épülete a református-, és a római katolikus templom, melyek erőteljesen uralják a faluképet. Szintén a meghatározó épületek közé tartozik a település központjában emelt, egykori Esterházy-Szold kastély, valamint a település szélén emelt evangélikus harangláb is.

3. Építészeti hagyaték.

* Mezőlakon országos védelem alatt a középkori eredetű, református templom, melyet több ízben is átépítettek. A településen Helyi Védelmi Rendelet nincsen.

* A nem védett, de jelentős értéket képviselő épületei közül meg kell említeni:

A Római katolikus templomot, amely a 19. században épült, jó arányú és jó állapotban levő épület.

Az Esterházy-Szold kastély, mely eklektikus stílusjegyeket visel, s melynek állapota kettős arcot mutat. Míg főhomlokzata jó állapotban, hátsó szárnya felújítást igényel.

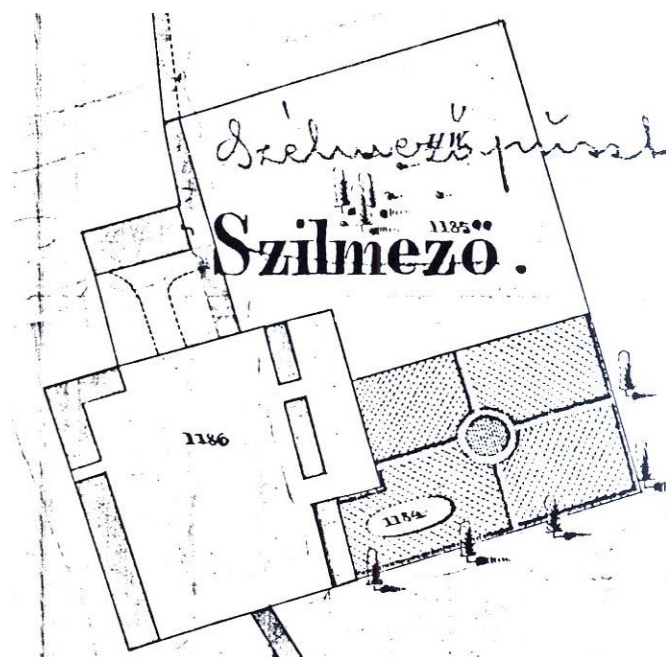
Az evangélikus imaház és harangláb állapota rossz, felújításuk szükséges.

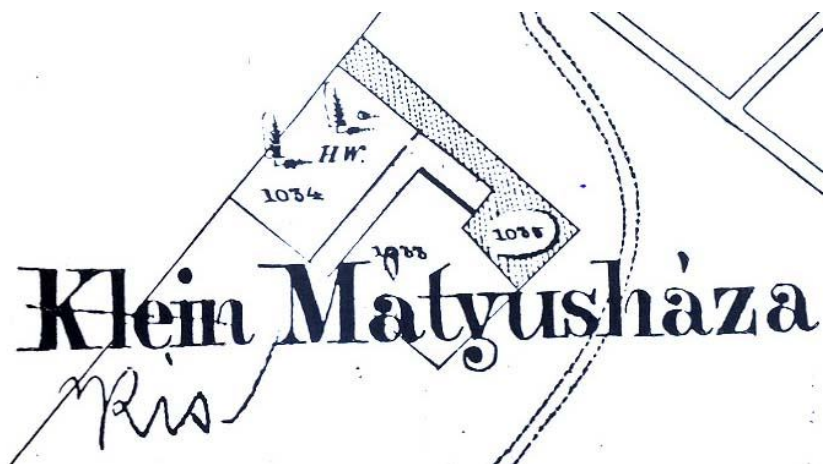
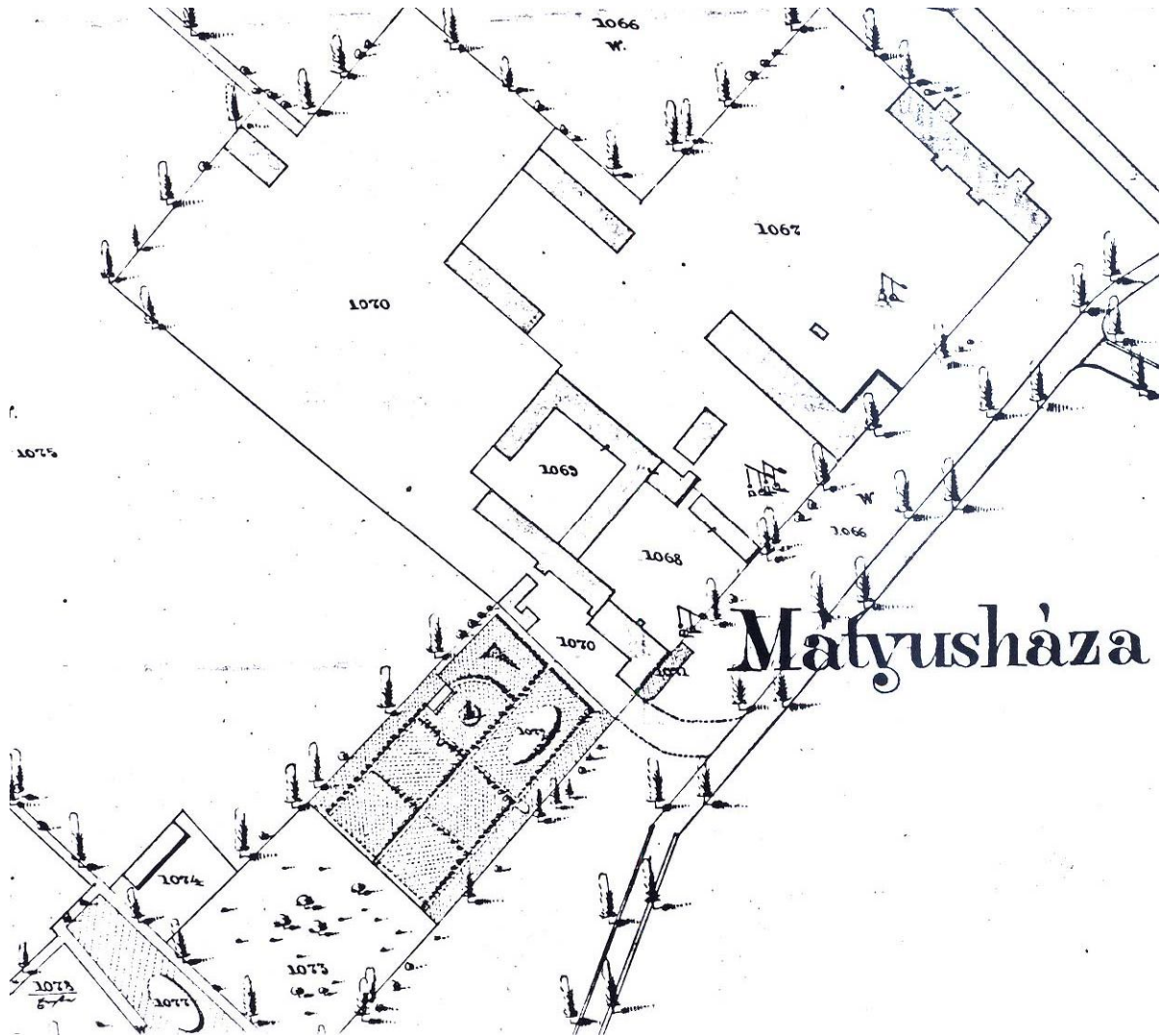
* Hagyományos építészete a dunántúli örökség értékeit őrzi. Egymenetes ház a jellemző, s ezen belül az egyalakos soros udvarok a leggyakoribbak

* A településen még sok macskalepcsős, homlokzati megjelenésükben barokk vonásokat tükröző épület található. Építészeti emlékei az elmúlt évszázadokban átépültek, napjainkban a legrégebbről datálható épületek az 1800-as évek legvégéről származnak. Az átépült házak egy része is őrzi még egy-egy elemében az egykor jellemző építészeti stílust.

* A régi épületek általános a kőépítkezés, amely rangos utcaképet eredményez. A házak egymenetesek, az udvari fronton árkaos tornácok. A századforduló után tipikus a tornácok beépítése, ahol oldalkamarák kialakítására került sor.

Mezőlak. Kataszteri térképek, 1857.

Mezőlak. Történeti térképek.

**Első katonai felmérés
(1766-1785).**

Forrás: Hadtörténeti
Intézet és Múzeum,
Budapest. Térképtár.

**Második katonai
felmérés
(1852 k.).**

Forrás: Hadtörténeti
Intézet és Múzeum,
Budapest. Térképtár.

Harmadik katonai felmérés. (1890 k.)

Forrás: Hadtörténeti Intézet és Múzeum,
Budapest. Térképtár.

